СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LI. Ч. 120. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 22-го червня 1943. No. 120. Jersey City, N. J., Tuesday, June 22, 1943. VOL. LI.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ВОЄННИЙ БУДЖЕТ 72 БІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ

ВАШИНГТОН. — Комітет видатків при палаті репрезентантів предложив повній палаті воєнний буджет на рік, що починається з 1. липня цього року. Комітет називає цей буджет вирішальний для виграння війни. Виносить він 71 біліонів 510 міліонів 438 тисяч долярів.

Комітет самий признає, що цей воєнний буджет є страшний, а число просто неймовірне, але воєнним силам краю, каже він, треба дати досить гроша, аби вони могли скоро добитися безумовної здачі від держав Осі.

Предсідник комітету, конгресмен Снайдер, каже, що не видай буде найвищий буджет цеї війни. Одна третина цього буджету йде на розвій летничої сили; передбачується будову близько сто тисяч літаків.

ВОЄННА РАДА ПРАЦІ ВІДКИДАЄ МАЙНЕРСЬКІ ДОМАГАННЯ.

ВАШИНГТОН. — Краєва Воєнна Рада Праці відкинула домагання майнерської юнії щодо заплати, опертої на ходження майнерів від брами до місця праці й від місця праці назад до брами.

Рішення видано більшостю голосів; на 12 членів Ради тільки 4 члени, що представляють робітників, голосували проти рішення. Більшість рішила, що за питання заплати від брами до брами майнери можуть добиватися перед адміністрацією закону для слушних робітничих мірил і в федеральних судах.

Рівночасно з тим Рада приказала власникам і майнерам вугля в Апалачійській окрузі підписати новий контракт на два роки, обовязуючий до 1. квітня 1945. року. Контракт має мати зобовязання майнерів не страйкувати підчас війни й має зробити майнерам менші концесії, що виносять від 18 до 25 центів на день.

НА РІШЕННЯ РАДИ МАЙНЕРИ ВИХОДЯТЬ НА СТРАЙК.

ВАШИНГТОН. — Негайно по одержанню рішення Краєвої Воєнної Ради Праці власники копалень мягкого вугля в Апалачійській окрузі й урядники майнерської юнії почали переговори, аби добитися угоди перед упливом реченця, до котрого розтягається замирення, себто до неділі вопівночі. Не дивлячися на ті переговори, 60,000 майнерів перестало вже в суботу працювати.

Переговори між власниками копалень і майнерською юнією зірвалися в неділю, бо сторони не могли погодитися за заплату майнерам від брами до брами. Тимсамим майнерська юнія зарядила страйк усіх вуглевих майнерів, покликуючись на свою традицію не працювати, як нема контракту.

Юнія однаке заявила в письмі до секретаря внутрішних справ Ікеса, як адміністратора солідних топлив війни, що майнери готові працювати для уряду й готові переговорювати з ним згідно зо заявою президента Рузвелта з 1. травня, котрою секретаря уповноважено робити все потрібне для продукції, продажу й дистрибуції вугля.

Заява юнії робить представникам власників копалень і урядовим аґенціям, причетним до справи, закиди злої віри, змови, політичного маневрування й бажання пімсти.

Проти рішення майнерської юнії викликати новий страйк підносяться різні протести. Краєвий Вуглевий Союз каже, що страйк грозить воєнному зусиллю; мовляв край має припаси вугля на 75 міліонів тон, які можуть вистарчити тільки на 7 тижнів. Американський Славянський Конґрес, що зібрався в Питсбургу, осудив страйк як удар по збройних силах.

СТРАЙК ФОРМАНІВ У ФАБРИКАХ ФОРДА.

ДІТРОЙТ. — Союз Форманів зарядив страйк своїх членів у фабриках Форда. Юнія автомобільних робітників зарядила, що її члени мають іти до роботи, не дивлячися на пикети страйкуючих форманів. Урядники Союзу Форманів заявили, що вони нічого не мають проти того, що робітники фабрик Форда йдуть до праці, якщо вони тільки не будуть брати джабів форманів. Страйкує 2,700 форманів.

КОНҐРЕСМЕНИ ЗА ЗМЕНШЕННЯ ФОНДІВ ДЛЯ УРЯДОВИХ БЮР.

ВАШИНГТОН. — В своїм огірченню проти політики Уряду Адміністрації Цін і Уряду Воєнної Інформації палата репрезентантів постановила покласти край програмі субсидій цінам поза день 1. липня, зменшити буджет уряду Адміністрації Цін на 20 процентів та знести домашню діяльність Уряду Воєнної Інформації, оставляючи тільки її заграничну діяльність.

Елмер Дейвис, директор Уряду Воєнної Інформації, заявив, що рішення палати репрезентантів завдає удар сущній частині діяльности його уряду, та що на випадок, як сенат погодиться з палатою репрезентантів, він зрезиґнує з уряду.

Рамірес Відкликує Арґентинські Вибори

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Рамірез, президент Арґентини, відкликав арґентинські президіяльні вибори, що мали відбутися 5. вересня.

Цю заяву видав Рамірес у три дні після іншої своєї заяви, що мовляв, військова революція в Арґентині не буде старатися продовжуватися, але приверне нормальні політичні умовини, як тільки армія приверне пошановання для конституції

СЕНАТОР ТАФТ ЗА ВЖИВАННЯ СИЛИ Й В МИРІ

ВАШИНГТОН. — Підчас своєї промови на форумі про повоєнне плянування на авдиції Краєвої Розсильної Компанії сенатор Роберт Тафт, один з визначних републиканських політиків, заявився за вживання військової сили й після війни.

Другий бесідник на цій програмі, професор Джеймс Шотвел, заявив, що це не досить контролювати машинерію війни. Ми мусимо зрозуміти, що наш добробут спирається на добробуті усего світу. Тому ми мусимо орґанізуватися для суспільного й економічного добробуту.

АМЕРИКА ВИСИЛАЄ МЕНШЕ ХАРЧІВ НА „ЛЕНД-ЛІЗ"

ВАШИНГТОН. — Як каже звіт Стетініуса, адміністратора „ленд-ліз", висилка харчів з Америки на основі закону про ленд-ліз зменшується. Вершок висилки харчів досягнено в квітні. Зо звіту показується, ощ не дивлячися на те, що Росія почала діставати посилки з „ленд-лізу" аж при кінці 1941. року, вона досі одержувала коло 26% усіх цих посилок.

ҐЕЛОП КАЖЕ, ЩО КРАЙ ОБЄДНАНИЙ ЩОДО ПОВОЄННОЇ РОЛІ

ПРИНСТОН (Ню Джерзі). — Американський Інститут Публичної Опінії розслідив відношення американської публичної опінії до питання активної участи Злучених Держав у світових справах. Каже директор Інституту, що коло три четвертині населення стоїть за таку участь. Замітно, що в публичній опінії в цій справі між поодинокими округами краю нема більшої різниці.

Британці не Можуть Зрозуміти, щоб у Таку Важну Годину Можна Було Масово Страйкувати

ЛОНДОН. — Не можна сказати, щоб в Англії не було страйків теж і в воєнному часі. Хоч страйки заборонені, та хоч є урядом встановлені спеціяльні установи для полагодження спорів між працедавцями і робітниками, то проте страйки вибухають. І то теж і в вуглянім промислі. Та такий майнерський страйк, на який заноситься в Злучених Державах, є в Англії не до подумання, бо ж він принизив би [illegible] воєнну промисловість. Ось і тому британці так дуже занепокоєні американським вугільним страйком.

СОВЄТИ ЗАВОДЯТЬ ЗАВОДОВУ ДИППЛЬОМАТИЧНУ СЛУЖБУ

МОСКВА. — В такий спосіб, як маємо тепер в Совєтах, військові ранґи від вістуна до маршала, будуть введені ранґи і в диплfavorматичній совєтській службі. Але що найважніше ті ранґи будуть постійні. Значить, що отсе вводиться в диплъоматичну совєтську службу систему, яка цілком подібна до британської й американської. Будуть там постійні урядовці з певними ранґами і виглядами на аванс та постійне заняття в тій службі. Так само назначено платні для кожної ранґи. Та хоч ранґи проголошено, то платні задержано в тайні.

ЗАМІСТЦЬ МЕДАЛІВ НОСИТИМУТЬ СТЯЖКИ ТЕЖ І В СОВЄТАХ

МОСКВА. — Совєти зарядили ще один поворот „до старих російських традицій". Видано наказ носити шовкові стяжки замісць медалів. Ті останні призначені тільки на великі паради. Значить, що заведено ту саму систему, яка є в Англії й Злучених Державах. Красная Звезда, військовий совєтський орґан, додає, що російський вояк „бореться не за медалю, а радше за те, що йому накаує його сумління". Американський кореспондент що про це доносить, додає, що тепер в Совєтах постійно чути тільки про давних російських героїв, таких, як Кутузов, Суворов чи Невський.

НЕ БУЛО В АФРИЦІ ІТАЛІЙСЬКИХ МИРОВИХ ВИСЛАННИКВ

АЛЬЖІР (Північна Африка). — Аліянтські кола, що визнаються на політичних справах, кажуть, що нема правди в тому, що передали французькі джерела про те, що ніби до Африки мала вже прибути з Італії місія з мировим предложенням, та що на чолі цеї місії мав бути італійський престолонаслідник Гумберт. Навпаки, є познаки, що італійський режім збирає останки сил, щоби ще поставити опір.

КРИПС ЗА ОБЄДНАННЯ З РОСІЄЮ

МЕНЧЕСТЕР (Англія). — Сер Стафорд Крипс заявив, що та війна започаткує нову еру, бо знищить недовіря, яке було між державами і Росією, чи між Росією і „рештою цивілізованого світу". Каже, що цього доконав — Гітлер.

ЛИСТОК СИНТЕТИЧНОЇ ҐУМИ. — Плиту синтетичної ґуми оглядають в ново відкритій фабриці в Вест Верджінії (від лівої руки до правої): „цар ґуми", Вилйем Джеферс; Джеймс Реферті, предсідник „Карбон енд Карбайд Ко."; Ф. Б. Дейвис, предсідник „Ю. С. Робер Ко."; за Джесі Джонс, начальник оборонної фабрики. Вони кажуть, що ці фабрики можуть виробити досить штучної ґуми на заосмотрення 20,000 пасажирських автів.

НОВА ТЕХНІКА БОРОТЬБИ З ВОРОЖИМИ СУБМАРИНАМИ ДУЖЕ УСПІШНА

ЛОНДОН. — Місяць травень виказав найменші аліянтські втрати на морі з боку ворожих субмарин, що були довгими місяцями чистою язвою і завдавали Аліянтам поважні втрати. Заповіджена давно нова метода боротьби з тою язвою показалась тепер дуже вдатною і завдяки їй було саме так мало жертв у травні. Американські кореспонденти подають тепер описи великої й завзятої боротьби на середині Атлянтику з цілою громадою німецьких субмарин, яку ведено при допомозі воєнних кораблів і літаків, спусканих з літаконосців. Вислід цеї боротьби був для Аліянтів такий: затоплено дві ворожі субмарини, правдоподібно ще три, а кілька інших ушкоджено. Аліянтські втрати є дуже незначні, що теж дуже важне. У тій боротьбі відзначився спеціяльно перебудований для цеї цілі воєнний корабель Байтер, що передше був американським торговельним кораблем. Керманичем на ньому був капітан Ейбил Смит, родич королевої Єлисавети.

ЗБОМБАРДОВАНО ВЕЛИКУ ФАБРИКУ ШНАЙДЕРА.

ЛОНДОН. — Чотиромоторові британські бомбери зробили налет на заводи Шнайдера, найбільшу французьку фабрику воєнного знаряддя, яку називають „Німецьким Крупом", та яка положена в Ле Крезо, 170 миль на полудне від Парижа. Було таке переконання, що та фабрика має надзвичайно сильну протилетунську охорону, що є зрозумілим хочби через те, що коли німецькі фабрики зброї в Рур уже так якби цілком не існували, то вдержання фабрики в Ле Крезо являється для німців нині справою першої ваги. Паризьке радіо, передаючи вістку про це бомбардовання, додало, що нанесено „поважну шкоду".

ЧЕРЕЗ БОМБАРДОВАННЯ РУРУ — ДАНІЯ БЕЗ УГЛЯ.

СТОКГОЛЬМ. — Ще для залізниць покищо є дещо вугля в Данії, але промисл дуже потерпить, бо дальший довіз вугля з Рур майже неможливий наслідком понищення майн і комунікаційних шляхів. Таке оповіщено в Данії. Це наслідки постійних бомбардовань Рурської области британцями та американцями.

БОМБАРДУЮТЬ ПРИСТАНІ В СИЦИЛІЇ Й ІТАЛІЇ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські бомбери далі постійно літають над містами і пристанями Сицилії та полудневої Італії, себто над землями, де надіються найближчого наступу Аліянтів на Европу. Зокрема сильно збомбардовано Сиракюз, найбільшу сицилійську пристань в полудневo-східній частині острова. Сиракюз є пятим з ряду найбільшим містом Сицилії й комунікаційним центром, бо головна залізнича лінія з Месини іде через Сиракюз. Месина була теж бомбардована.

ЩО ЗА ПРИЧИНА, ЩО НІМЕЦЬКІ ЛЕТУНИ ЦОФАЮТЬСЯ?

КАЇРО (Єгипет). — Аліянтські воєнні знавці застановляються над тим, що це сталось з німецькими летунами, що вони не дають себе втягнути у боротьбу, хіба, що розходиться про дуже важну позицію, та що є для них добрі вигляди на перемогу. Кажуть, що було б нерозумно твердити, що вони боягузи. Застановляють, що заважують тут інші причини. Отже кажуть, що мабуть маршал Кесельрінґ, начальний командант німецьких повітряних сил на полудневo-італійському фронті, просто має мало літаків і їх щадить. А не має тому, що німці витратили їх на російському фронті, на Середземному морі та в боях в північно західних европейських територіях.

ЗНИЩИЛИ ЗА ТИЖДЕНЬ 276 НІМЕЦЬКИХ ЛІТАКІВ.

ЛОНДОН. — Таке подають совєтські воєнні звідомлення з тим, що з подібних звітів за останніх сім тижнів виходить, що Совєти знищили в тому часі 3,595 ворожих літаків.

ЯК ІНВАЗІЯ ЗАЧНЕТЬСЯ — ТО ВОНА ЗАВАЖИТЬ.

ЛОНДОН. — Інвазія Аліянтів, коли іде про Европу, не буде ніякою „славною пригодою", що готова залишити по собі „славу", а терпіння для міліонів людей. Вона дійсно заважить на воєнних подіях! Ось таке говорив через радіо нідерляндський князь Бернард, німець з роду, чоловік престолонаслідниці Нідерляндів. Ще додав, що тільки „кілька найвищих" знає, коли та інвазія зачнеться.

СОВЄТСЬКІ ОФІЦИРИ В ҐІБРАЛЬТАРІ.

ЛОНДОН. — Ось таке проголосила німецька новинкарська аґенція. Каже, що до Ґібралтару прибули офіцери совєтського ґенерального штабу, та що 16 з них було видно на вулицях в товаристві британських і американських офіцирів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Польсько-Московський Розкол Зростає

Польсько-російський спір, що від кількох тижнів немовби притих, знову виринув на політичний овид. Притокою послужила виміна публичних заяв між Союзом Польських Патріотів у Совєтському Союзі й совєтським премієром Сталіном. Відбуті минулого тижня в Москві загальні збори польської орґанізації вибрали „президію десяти", і ця президія вислала письмо до совєтського уряду з подякою за допомогу в його акції коло створення незалежної Польщі через дозвіл формування Косцюшківської Дивізії Поляків у Совєтськім Союзі. На це письмо відповів в імені совєтського уряду премієр Сталін письмом, в якім говорив до них як до представників воюючої за незалежність Польщі.

Ця власне відповідь Сталіна до „президії десяти" становить майже признання цеї „президії десяти" офіціяльним тілом, представляючим поляків й польську боротьбу за державну незалежність. Є це виразний поличник польському урядови на вигнанню. Хоча у письмі Сталіна ще нема виразного признання Союзу Польських Патріотів польським урядом, воно є на всякий випадок покажчиком, що до цього йде й що це станеться зараз, як тільки для цього буде підходяча нагода.

Подія вказує, що спір між совєтським урядом у Москві й польським урядом у Лондоні зовсім не ослаб, як цього добивається американська й британська дипльоматія, але розпалюється все щораз більше й скоро може дійти до такої точки, що з неї вже вороття до попереднього стану не буде.

У своїй статті про ситуацію, відомий журналіст, що підписується Пертинакс, висказує думку, що совєтський союз видимо пробує далі покласти конець німецькій експанзії на схід, відомій під німецькою назвою „Дранґ нах Остен" („пертя на схід"), а засобами до цього вважає зобовязання всіх держав, положених між Німеччиною й Росією, до прихильної Росії політики. Такого рішення щодо Польщі в свою користь Росія вже добилася від Чехословаччини, і такого рішення вона добивається ще від Польщі. Росія стоїть на становищі, що ні одна з тих держав не може в російсько-німецькім спорі бути невтральною ні нерішеною. Виходило би, що совєтська гра зміряє звязати польську політику нерозривно з російською.

Совєтський уряд видно думає, що польський уряд на вигнанню не може, або не захоче, дати совєтському урядови такі далеко йдучі зобовязання щодо майбутньої заграничної політики Польщі. Тому Москва шукає розвязки іншою дорогою. Польський уряд на вигнанню не має сили заставити Москву змінити своє рішення. Американсько-британські заходи видно теж не зробили на Москву враження. Польському урядови на вигнанню тепер не лишається інший вихід, як ждати кращої міжнародної ситуації, та така могла би хіба тоді заіснувати, якби Британія й Америка, або принаймні одна з них, найшлися в конфлікті зо совєтським союзом.

СПРИВОДУ "ГАЛИЦЬКИХ ДИВІЗІЙ"

Надходять з европейських країв такі ріжнородні вісти, що тяжко в них визнатись. Щоби далеко не йти, берім хочби те, що пишеться тепер про „орґанізування" якихсь українських „дивізій" в Галичині. Не треба бути якимсь великим і далековидючим політиком, щоби зрозуміти, що тут щось не теє. Бо якжеж це! Роками нацисти розголошують, скільки то народів є по їхній стороні, та які то в них потворились „дивізії" з ріжних добровольців, включно з росіянами, чи французами, а про українські дивізії якось не було чути. Це особливо цікаве тому, що ворожа українському народови пропаганда заповідала довго такі дива, що необизнакомлений з тими справами міг думати, що певно самі українці з Галичини поставлять може й міліонову армію по стороні Гітлера. Отже цього не було. Аж щойно тепер нагло рознеслись вісти, що ось німці взялись творити якісь там ніби українські „дивізії" в Галичині, та що ніби зачали відноситись до українців прихильніше, себто іншими словами: до них підлабузнюватись.

Як глядіти на ось такі справи?

В першу чергу не знаємо, як є дійсно з тими українськими „дивізіями". Бо одні джерела то подають, що є такі слухи, що ті дивізії творяться, а другі кажуть, що властиво справжнього потвердження на те досі нема.

Та якщоб і були, то на це можнаб глядіти так само як на ті „закарпатські полки", що їх постягали мадяри та висилали на війну, щоби помагати Гітлерови. Як знаємо, ось тих українських людей окупаційна мадярська влада силою забрала до війська і післала воювати. Не інакше може бути і з українськими „дивізіями" в Галичині, якщоб вони і повстали.

Саме так і виясняє це ніхто інший, а Бюро Воєнних Інформацій в Вашинґтоні. Воно каже, що українців силою затягають до війська, бо з доброї волі ніхто з них не оказує охоти боротись за Гітлера.

І цілком зрозуміло. Бо якую охоту моглиб українці мати? Що доброго зробив Гітлер для українців? Можливо, що йому здавалось, що як дозволить поотвирати по селах позамикані бувшою польською владою українські читальні чи кооперативи, то вже тим зробить українцям таке велике „добродійство", що український нарід буде йому за те вірно служити, особливо, як ще декого з них зробить „жандармом", чи чим там. Та нам здається, що націстівська окупаційна влада могла була надавати українцям навіть і багато, але й те не змінилоб українців. Їх могло змінити тільки таке, якщоб вони побачили, що є вигляди на те, щоб український нарід міг визволитись з усякої неволі та стати державним незалежним і самостійним. Та так не сталось, бо нацисти відразу зрадили своє справжнє політичне обличчя.

Зрадили себе в першу чергу у відношенню до Карпатської України, коли дали Мадярщині волю її загарбати. Вони виявили свої пляни потім ще й в тому напрямі, що здусили намагання відновити українську державу у Львові, коли до цього міста ввійшли німецькі полки, як зачалась совєтсько-німецька війна. Нацисти виявили своє „добродзичливе" відношення до українських визвольних змагань зокрема ще тим, що прилучили Галичину до польського ґенерал-ґубернаторства, а далі, що вдержують сильний кордон між західно-українськими землями і рештою України, що опинилась під їхньою окупацією. Поминаємо вже й те, що нігде не видно ніякого українця на якомусь справді визначному становищі. А згадуємо про це хіба на те, щоби ствердити, що не можливо, щоби цього всього не бачив український нарід там на місцях.

Та особливо важне є те, що німці цілком не брались за творення якоїсь української армії. В малій Словаччині то відразу поставили „словацьку армію" і її розрекламували. За якусь „українську армію" ніколи нічого не було чути. А це ясне й зрозуміле. Це є та сама німецька політика, якої держались німці в Україні в 1918 році. Вони просто боялись того, щоби повстала українська армія, думаючи, що вона моглаб звернутись проти них самих. Вони і не бажали собі такої армії, що малаб бути армією української держави, бо вони не думали про ніяку самостійну Україну й її собі не бажали. Німеччині була потрібна українська земля з її природними багатствами, а не Україна як самостійна держава українського народу.

Виходить, що точнісенько таку саму політику повели німці супроти України і в цій війні.

ЯК Є З РЕЛІҐІЙНОЮ СВОБОДОЮ В СОВЄТАХ?

Розбирає цю справу кореспондент Таймсу Г. Смит Лайпер та старається звести питання релігійної свободи в Совєтах до західно-европейських понять. Бо одно говорити про релігійну свободу, а друге, що виявляє практичне життя.

Світова Конференція в справах Церкви й Держави, яка відбулася в Оксфорді, в Анґлії, в 1937 р. в приявности делеґатів 50 країв та поверх сотні різних релігійних сект, приняла як основу релігійної свободи такі вимоги:

1) Свобідно рішати про свою віру;

2) Повна свобода молитися, проповідувати та вчити;

3) Свобідно назначувати свою церковну владу та кваліфікації для священиків та мирян;

4) Свобідно виховувати священиків та навчати релігії;

5) Свобода для християнських відправ та місійної праці;

6) Співпраця з іншими церквами;

7) Свобода для всіх горожан помагати у виконанню намічених завдань.

Порівнюючи ці вимоги оксфордської конференції з 124 артикулом совєтської конституції, Лайпер доходить до висновку, що в Совєтах є частинна свобода „віри й молитви", бо цей артикул забороняє релігійну пропаганду. В дальшій аналізі Лайпер твердить, що совєтська конституція дає обмежену свободу тільки щодо першої й другої точки оксфордської конференції. В третій точці є повна згода, але точки 4, 5, 6 і 7 не мають ніякого признання в совєтській конституції. В 1942 р. представники католиків і протестантів в Анґлії видали теж тези, як треба розуміти релігійну свободу. Вони заявили таке:

„Погоджуємось в цьому, що для виконання своїх обовязків орґанізований християнський світ мусить мати забезпечену повну релігійну свободу. Під повною релігійною свободою треба розуміти свободу почитания після свого сумління; свободу проповідування, навчання, виховання, переконування (в дусі християнської добродійности) та свободу виховувати дітей в вірі своїх батьків. Християнське життя, це життя члена в релігійній орґанізації, яку держава мусить визнати як вільну і незалежну".

В порівнаню до цих вимог релігійної свободи треба сказати, що в Совєтах її дуже мало, зокрема, коли візьмемо під увагу постанови, які забороняють священикам приняти водночас на послуханню більше як три особи.

В Америці придержуються Джеферсонської свободи релігії, яка каже, що людина має право вірити або не вірити. В Совєтах, каже Лайпер, істнування духа заперечене.

Можливо, що церква має деякі полекші, але основних законів не змінено, каже Лайпер.

До цього можнаб ще додати дуже цікаву замітку про релігію, яка вийшла щойно від такого совєтського репрезентанта як Михайла Калініна, президента держави, що сказав воякам червоної армії, що „релігія це така інституція, що зводить на манівці". „Тільки, що він додав, що треба бути толерантним і боротись з релігією при помочі науки. Можна собі уявити, як може виглядати в Совєтах „толерація" супроти такої інституції, яку голова держави вважає злою, що зводить людину на манівці... Ось те, що сказав Калінін, комуністична партія помістила в підручнику для комуністичних агітаторів, що саме призначені на те, щоб „викорінювати зло".

Та як розуміти це, якщоб німці справді були тепер за те, щоби творити „українські дивізії"?

Отже, якщоб так дійсно було, то це тільки вказувалоб на те, що Гітлер знайшовся в надзвичайно скрутному положенню. Нацисти мусять бути вже самі переконані, що вони війну програли. Тому рахують хіба на якесь чудо. Очевидно, що вони ще настільки сильні, що можуть собі ще позволити на „ґембльовання". Ануж, може вдасться? Ануж, може Аліянти розсваряться? Це одне. А друге, вони пізнали, що не зєднали собі нігде населення. І, як це доносять з Стокгольму, вони тепер намагаються дещо з цього направити. Ось тому пробують тепер зєднати собі теж і українського селянина, надаючи йому землю, розвязуючи тут і там колхози. Що це все їм на ніщо не здасться, це ясне як сонце. Та можна припускати, що з ось таких самих причин почали німці теж і орґанізувати й „українські дивізії", якщо такі є.

На ту тему можна ще багато говорити, але все це будуть здогади, менш чи більш правдоподібні. Та важне те, що щоб нацисти не робили і не творили в Україні, вони нічим прихильности українського народу не здобудуть. Бо прихильність в цього народу може мати тільки той, хто хоче йому допомогти видістатись з неволі й зажити вільним і незалежним життям. А це ніколи не було в пляні Німеччини. І не є в пляні нацистів теж і тепер, коли вони вже стоять перед неминучою цілковитою поразкою. Навіть і тепер вони ще далі обдурюють поневолені ними народи, включно з українським, застрахуючи їх ще більшим від них ярмом чи нещастям. На такому конику вони вже довго їхати не будуть. Він довезе їх самих у ту пропасть, яку вони зготовили для інших.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО

ЩИРА ЛЮБОВ

10)

V.

Семен Іванович приносив і свої книжки, та що то за прерозумні! Про усе, про усе там писано було. Олексій, бо він один їх і слухав, не нарадується було. І розказував багато дечого розумного. І про себе розказував, що він є міщанин, що у нього вітчина аж біля Прилудів, укупі з братом, більш чим сто душ; батька і матери нема, померли; брат господарює, а він служить у війську. З братом живуть, як закон велить, любязно і згідно; брат йому усе вистача, чого тільки треба, і що він сам собі вольний козак. „Що, каже, хочу, те і роблю, ніхто мене ні у чім не силує і не поборонить ні у чім, бо я сам пан на собою. Служу у війську, поки треба. Коли стане замирення, піду в відставку, та й вже..." Тут щось і замовк; та зіскочив з лавки, ходив, ходив по хаті, усе думав щось собі довгенько... далі схопив шапку і став збиратись до дому, а ще то й не пора була: він було завсіди просиджує до пізнього вечора, а тут ще тільки сонечко геть-геть спустилося.

Олексій кинувсь, щоб його прохати, щоб ще посидів, бо ще рано, так ні: притьмом ніколи, діло є, треба сьогодня зробити то це то те... і не впросили його, щоб ще посидів; пішов собі тихою ступою, похиливши голову...

Олексій став жалкувати, думаючи, чи не розсердив його чим? та бо ні: так приятельно розговорювали. „Хіба чи не ти, Галичко, чим його розсердила?"

„Щоб то я, пан-отченьку?" ледви промовила сердешна Галочка, бо сльози так налягли їй на душу, що й дихати важко було.

— Так бо ні! впять став роздумувати Олексій: ти йому сьогодня і слова не сказала. Не знаю, що це таке є! нехай чи не прийде завтра, розпитаю. І пішов з хати.

А Галочка як подумала: „А як не прийде?..." Та з цим словом, як заплаче! Батечки! як то гірко плакала до самого вечора! А чого? і сама не зна. Такі думки постигли її, що і не придума, що їй і робити: то, дума, може він занедужав, нікому його доглянути, тяжко йому, може ще до світа і вмре;... Та від таких думок аж з ніг звалилася, прилягла на лавку, слізоньками обливаючись... „Колиб можна, полетілаб, мушкою полетілаб до нього, тільки глянула на нього, що з ним робиться?... коли нічого, то і меніб полекшало!... Коли завтра не побачу його, то певно до вечора вмру... Так мені тяжко!..."

Не вмреш, Галочко!... бо ще дуже зарання, як ще і не приходив ніколи так рано, Семен Іванович вже і йде. Галочка, ще тільки устала, та усе пильно на город дивилася... і трошки згодом і вздріла його, та аж за ворота вибігла, і як птичка веселенька, підплигує, щебече до нього ще здалеку: „Чи ви не вмерли, Семене Івановичу? А булиж недужі? Чи чого розсердилися на нас? Що ми вам заподіяли, що ви нас учора так чутко покинули?"

— „Нічого, Галочко, нічого! Діло було, більш нічого", казав Семен Іванович веселенький вже, і любязно усе говорить і не хмуриться. Увійшовши з Галочкою у хату, зараз і пита: „Деж Олексій? Я вже увесь день у вас посиджу".

А вже Галочка і облітує по усьому двору, гукаючи: „Тату, таточку!... Та йдіть же швидче! Вже прийшов... прийшов! ей-же то Богу прийшов!..."

— Хто там прийшов? обізвавсь Олексій від хліва, що заплітав з батраками.

„Та він же, пан-отченьку, він! Він і не вмирав, він і недужий не був, йому діло було. Сьогодня увесь день буде в нас", казала Галочка, розмотуючи руками, а сама чи договорила чи ні, та вже і біжить мерщій у хату.

— Та хто? ще таки гукнув на неї батько.

„Та Семен Іва..." більш і не чути було, що Галочка сказала, бо вже вбігла в хату; вже й там кидається, порається, прибирає, і сама не зна, що вона таке... Небо над нею піднялося, сонечко ніколи так над нею не сяло; куди не гляне, усе їй весело, усюди гарно, так гарно, що аж сльози її приняли!... Побігла у кімнату, сплакнула трошки з радощів, вмилася, втерлася, прибралася і вибігла до гостя, веселенька як пташечка.

Впять пішло діло, як і спершу. Еге! та щось не так вже. Пожалуй, прийде Семен Іванович і веселенький і розговірливий, і дещо жартовливе скаже і Галочці; та далі чи розказує чи стане читати, та почне часто поглядати на Галочку, та і змішається зовсім! Як установить на неї свої карі очи, дивиться, забуде, що й говорив, або й читати перестане і буде на неї довго дивитися... і чого то в очах у нього не побачив би? Там була уся його думка; усе, що було у нього на душі, усе можна було бачити... Що таке? ми будемо знати опісля; а Олексій не дуже в його очи заглядав, він би і не розібрав нічого, хоч би і подивився в них; він було тільки і дивується, чого Семен Іванович так задумався? та й собі задумається, щоб не мішати йому об чім там думати.

Одна Галочка трохи чи не знала, що на думці у Семена Івановича: бо як тільки побачить, що він почав на неї дивитися пильно, не так як завсіди дивиться, вона вже не зирне зараз на нього, а похилить головку, та голкою не шиє, а тільки по роботі копирса, а що дума собі?... так побожусь вам, що однаковісінька у неї думка була, що у Семена Івановича... Та як пуститься вона у ту думку, як дасть їй волю, так їй так гарно, так весело, що вона і не тямить себе, чи вона на землі, чи у раю?... Їй здається, що вона мов пташечка божа літа попід небесами і щасливіша від усіх людей; та тут і гляне — на когож їй більш і глянути? — гляне на Семена Івановича... та якими очицями гляне?... що Семен Іванович вдарить себе рукою, затулить очи, припаде на стіл, довго так полежить, піднявся... видно було, що сльозинка, друга в очах його блещить... обітрея, устав, походить по хаті і впять сяде...

А Галочки вже давно тут нема; вже давно у кімнаті... тяжко їй стане, дух захватує, сплакне і поки то — поки справиться з думками, що увійде до них.

А Олексій, той на усе дивись по своєму. Бачачи було, що Семен Іванович так стражда, приймається його розпрошувати: „Чого ви так собі, Семене Івановичу?"

— „Так, щось нездорово", скаже було він, так аби щонебудь сказати.

— Чи не викушалиб може полинькової? Вона кріпко помагає від усього...

(Дальше буде).

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Микола Чубатий

РІДКА СПОСІБНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПРОПАҐАНДИ В АМЕРИЦІ

Аж надто часто при стрічі з українсько-американськими громадянами чуємо нарікання на брак пропаґанди українського імени, української справи в Америці. Громадянство це відчуває цілком природно, бо в нинішніх часах, коли кожен нарід про себе говорить, дає про себе знати — українці мовчать.

Та не мовчать про українців їхні вороги, що їм залежить на дальшому поневоленню українського народу. Вони представляють український нарід як такий, що незаінтересований у самостійнім політичнім життті та тільки й жде на це, щоб його землі забрав „спаситель" зі сходу або заходу.

Іншим разом представляється український нарід як нарід малокультурний, неспосібний сам себе вести, без потрібного цивілізаційного рівеня та потрібного людського матеріялу, щоб міг собою кермувати без клопотів для сусідів. Не говорю вже про ту ворожу пропаґанду, що кожну прояву українського національного життя представляє в Америці як чужу аґентуру.

Якими способами може нарід вести пропаґанду про себе?

Властиво саме життя народу та одиниць, що належать до того народу, веде пропаґанду серед чужих. Візьмім приклад: живе у Ню Йорку знаменитий лікар, всі про нього знають, а навіть пишуть, випадково той лікар буде українцем. І вже тим він стає пропаґатором українського імени в добрім розумінню. Довідається хтось, що українець проф. Пулюй був попередником Ренґена, який на ділі тільки удосконалив проміння Пулюя та примунив у медицині; імя проф. Пулюя стає пропаґандою українського імени.

І навпаки коли наприклад статистика виказує, що з того то а того народу в Америці найбільше ґенґстерів, чи вбивників, то це є зла пропаґанда для імени того народу.

І коли якийсь нарід достарчає Америці найбільше кому-[illegible] агентів, то й це лиха пропаґанда для цього народу. Це є так сказатиб пропаґанда мимовільна. Ціле життя якоїсь збірноти та його одиниць стає пропаґандою. Але не про таку пропаґанду якоїсь збірноти я хочу тепер говорити; я хочу говорити про доцільну пропаґанду, себто про доцільне показування перед чужинцями своїх вартостей та доцільне зазнайомлювання їх з ними. Така доцільна пропаґанда може бути або виразно політична або культурна.

Політична пропаґанда ведеться пресою, видавництвами політичними, рефератами; вона безпосередно старається переконати світ про слушність політичних домагань, таких чи других. Наприклад, поляки чи росіяни хотять дістати Західну Україну, ведуть політичну пропаґанду. Большевики хотять виказати, що вони віри не переслідують, ведуть пропаґанду. Литовці чи українці хотять доказати, що їм належиться самостійність, повинні вести пропаґанду, переконати світ про слушність їх справи.

Культурна пропаґанда лежить у тому, що нарід старається показати перед світом свої духові вартости, свій науковий дорібок, своїх учених, винахідників, мистців, чи музиків. З чужих людей одних інтересує наука, других модерні винаходи, знов когось мистецтво чи музика. Приходять, оглядають, пишуть та говорять про цей твір мистецтва, про цей музичний осяг, наприклад про оперу, симфонію, чи про малярську виставку та виробляють собі переконання, чи це нарід культурний, що дозрів до того, щоби стати вільним державним народом, рівним другим народам, чи може навпаки.

Коли в додатку мистецький чи музичний твір носить ще й всі прикмети національної культури якогось народу, так і світ зачинає говорити вже не тільки про самого мистця, та його осяги, евентуально при спосібности також про його національну приналежність, але також про саму культуру того цілого народу, про його життя, про його минуле, що його демонструється на сцені. Словом такий твір особливо показаний перед інтелігентною публикою у великих світових осередках, на сценах світової слави набуває великанського значіння.

Опера українського музика Углицького в Метрополитен Опера Театрі.

Від ряду літ живе в Ню Йорку український композитор Павло Печеніга Углицький, уроженець Східної України, зі Слобожанщини, з Харкова. Музично виобразуваний у Петербурзі по вибуху большевицької революції виїздить за кордон та вкінці до Америки. Тут працює дальше заробляючи на життя та вростаючи в американський музичний ґрунт. Наш земляк Углицький і особисто і у своїх творах все підкреслює свою приналежність до українського народу, хоч ніколи не жив в Америці з українців.

Приватно компонує гарні музичні твори: плодом його кількалітної праці є отсе українська опера „Відьма", оперта на повісті Гребінки: Олексій Попович. Є це опера з життя українських козаків 17-го століття та не тільки темою, але теж у своїм музичнім дусі навскрізь українська, попереплітана українською народною піснею.

Працею Павла Печеніги Углицького заінтересувалися американські музичні кола, а видавши незвичайно корисну фахову оцінку про оперу „Відьма", відкрили їй вступ до Метрополитен Опера Театру в Ню Йорку.

Нюйорська Метрополитен Опера це один із найкращих музичних театрів світа, який щорічно через кількамісячний сезон виставляє щонайкращі опери світа. Як виступати в Метрополитен Опері це для артиста великанське відзначення, це початок його світової карієри, так само кожний нарід робить старання, щоб його національне життя було представлене якоюсь оперою на сцені Метрополитен Опери в Ню Йорку.

Українцеви з українською оперою дістатися до Метрополитен Опери це дуже трудна річ, майже неможлива. Говорю про приняття та виставлення української опери таки самим Метрополитен Опера Театром, під його фірмою, а не про винайм будинку, бо це за гроші кожен може собі зробити та показувати, що хоче.

Опера українського композитора Павла Печеніги Углицького „Відьма" перейшла вже перший ступінь трудностей, фахову критику музичних знавців, що своєю радою вирішують, що має бути виставлюване в найближчім сезоні Метрополитен Опери. Гурт американських музичних знавців вирішив, що ця українська опера стоїть на такім високім музичнім рівені, що варто, щоб її виставити в часі найближчого оперного сезону.

Виставка української опери в Метрополитен Опера Театрі потягає за собою великі надзвичайні видатки. Треба не тільки справити зовсім нові сценерії, що зображалиб український краєвид та спосіб козацькгоо життя в другій половині 17-го століття, але також нові костюми для десяток артистів та статистів, що докладно віддавалиб спосіб життя українськго козацтва городового, січовиків та татар з тих часів української давнини.

Економічний менажмент Метрополитен Опери Театру обрахував, що видатки потрібні, щоб підготовити тиставку опери „Відьма", малиб виносити 35 тисячів долярів; артистів, орхестру та все інше платить сам театр з доходів. Виставка малаб йти в найближчім опернім сезоні вісім разів, а якщо буде успіх і кошти підготовки в сумі 35 тисяч долярів вернуться, то будуть звернені. Як кожна нова річ це ризико, й саме того ризика, видатків 35 тисяч менажмент Метрополитен Опери не міг би понести сам; його мусілиб заручити якісь другі люди, заінтересовані втому, щоб українська опера була виставлена у тім світової слави театрі. Йде властиво про запоруку тих перших видатків, бо всі інші видатки, бере на себе сам театр.

Отсей надзвичайний видаток з 35 тисячів долярів потрібний на справлення надзвичайної української обстановки до цеї опери, мусілоб покрити, зглядно заручити, українське громадянство або добродії українського мистецтва, що маючи гроші вплатилиб до заряду театру суму 35 тисяч долярів. **Гроші не малиб бути вплачені на ніякі приватні руки, тільки прямо до каси цеї поважної нюйорської мистецької установи.** Отже не можливе тут якенебудь надужиття, як то нерідко бувало передше з неодним підприємством серед американських українців, що підірвало довіря людей й до найкращої справи серед українсько-американської збірноти.

Рішальні чинники Метрополитен Опера Театру ставляться до цеї справи дуже прихильно та вірять, що серед американських українців" найдуться добродії, що будуть мати ту амбіцію помогти українському музичному мистецтву вийти на широкий світ американського мистецького життя та понести серед американського провідного громадянства відомости про українську культуру та про заслуги українського народу, його лицарського козацтва, перед Европою та західною цивілізацією, як оборонця саме тої цивілізації. Доказом того довіря є, що управа театру зарядила вже, щоб почалися проби співаків в переконанні, що американські українці зроблять, що до них належить. Не слід забувати, що вже тепер працюють ворожі нам сили, щоб ця річ не удалася українцям.

Найдуться українські меценати або приятелі української культури до двох тижнів опера буде виставлена, не буде їх, справа упаде тільки з нашої вини. Багато є теж між українцями в Америці багатих людей, є й установи, що мають попризбирані поважніші суми, які варто обернути на це, щоб перший раз в історії того великого нюйорського світового театру опера українського мистця, з українського життя стала перед світовою публикою та понесла наше імя по цілій Америці та по цілім світі.

Удатний виступ української опери „Відьми" в Метрополитен Опера Театрі відкрив би брами для неї та для українського імени на сценах інших американських театрів. Все це залежить тепер від нас.

Хто з багатих наших людей чи установ рішивсяб стати опікуном українського мистецтва та причинитися тим способом до пропаґанди українського імени, нехай негайно повідомить самого композитора Углицького, якою сумою готов помогти, щоб опера побачила світ на адресу: Mr. Paul Ouglitzky, Osborne Apt. W. 57 & 5th Ave., New York, N. Y.

Булоб дуже прикро, якщо у нинішні часи, коли так дуже потрібна пропаґанда української справи, як справи зрілого народу, це діло не вдалося не з вини чужих, але таки з нашої вини.

З НАГОДИ ДНЯ БАТЬКА

(Реферат, виголошений **адв. О. Е. Малицьким** на святі, призначенім для пошани батьків, а влаштованим Товариством Союзу Українок дня 13. червня 1943, в Клівленд, Огайо).

Ідея пошани батьків є стара і походить від Мойсеєвих часів, коли Господь передаючи свої заповіди сказав: „Шануй отця і матір твою, а добре тобі буде і довго жити меш на землі". Модерний спосіб віддання пошани батькови є новий. І недавно зістав принятий теж і українцями.

Ціллю свята є: пригадати кожному й кожній з нас про той довг любови й пошани, який ми винні нашим батькам. Піднести заслуги батька як кормителя родини і провідника.

Як звичайно, з цієї нагоди виписується на адресу батьків багато ріжних статтей, порівнюючи їх з героями, велитнями і мучениками світа, чи згадуючи про їхні заслуги в піклуванню родини, в розвитку науки, індустрії, в господарстві і в провадженню воєнної стратеґії. Не обійдеться воно й цього року, щоби не згадати про важність Свята Батька, коли тисячі їх кладуть голови і жертвують своїм життям за волю і добробут світа.

В нас вкорінилась думка, що жінка-мати держить три угли хати у своїх руках, а четвертий угол держить чоловік-батько, щоб так часом не завалилась ціла структура без цеї четвертої підпори. Важні, навіть дуже важні ті три угли, що держить їх мати, однак не без значіння і той четвертий, батьківський угол. Бо тільки разом становлять ці чотири угли цілість родиного домашнього огнища, без впливу якого годі уявити собі життеву рівновагу людини та викристалізування її характеру.

Виходячи з цієї точки погляду, застановімся в день Свята Батька, яким повинно бути **родинне, домашнє огнище.**

Першим і найважнішим завданням домашнього впливу булоб: витиснути на нашу душу таке сильне пятно добрих прикмет, яке булоб нам потім дороговказом на ціле наше життя. А ці перші впливи і враження не затираються у нашій памяти ніколи. Досвідчені виховники говорять, що колиб хто хотів знищити домашні впливи, які людина присвоїла собі за час свого перебування в дома, то мусів би знищити саму людину.

Коли ми говоримо про домашні впливи, то маємо на думці **добрі,** які являються звичайно благословенням для людини, як теж і **злі,**. які є прокляттям. **Середної дороги тут нема.**

До добрих впливів належить, в першу чергу сердечне й чемне відношення поміж батьком і матірю, дальше батьків до дітей, а вкінці братів і сестер до себе самих. Виростаючи в такім окруженню, хлопець чи дівчина, засвоює собі ці добрі приклади на ціле життя. Він, чи вона, не зроблять нічого такого, що противилосяб виробленому світоглядові й моральним засадам їхнього домашнього огнища.

Нам всім відомо, що прикмети людини формуються не за одну годину, чи за один день. Молоденьке деревце — людину — нагинається, щоб росло просто дальше, щоб втілювало в себе духові цінности та засвоювало собі добрі засади, потрібні для людського життя. В той спосіб оформлюється характер людини, а з цим і її життеві прикмети. Те саме можна сказати і про людину, що зо свого домашнього огнища винесла зовсім противну цим засадам науку й набула злих життевих прикмет.

Історія, кажуть, є найкращою і найліпшою учителькою. І коли ми вглянемо в історію культурних народів, а в тому числі й американську та українську, то побачимо, що майже всі славні люди завдячують свої поважні й відповідальні становища домашньому, родинному впливови.

Наполеон не помилявся, коли говорив до свого французького народу: „Франції потрібно добрих батьків, тоді можемо бути спокійними, що Франція буде мати добрих синів".

Про одного з українських славних гетьманів, Івана Мазепу, передає історія, що він в найтяжчих і рішальних в державному життю України хвилинах, звертався за порадою до своєї старенької матери.

З життепису визначної української письменниці Лесі Українки знаємо, що й вона завдячує свою великість тільки домашньому огнищу, під впливом якого стала вона у своїй письменницькій діяльности після слів Івана Франка, мало що не нарівні з нашим найбільшим поетом і ґенієм Тарасом Шевченком.

Ба навіть для пересічної людини немає спокійнішого і кращого місця для її зболілої душі як домашнє огнище, в якому знаходиться сердечне співчуття рідної матери та батьківська щира й розумна порада.

Надзвичайно гарно висловлюється про це українська славна письменниця Ольга Кобилянська, пишучи:

„Ми з нашим простим, скромним вихованням, творимо, — коли нам виховання в нашій сфері дозволяє, — гармонію, згоду, здоровля; слідимо за розвоєм дитини, і надаємо напрям її характерови".

Колиб після рецепти Ольги Кобилянської, кожне українське домашне огнище, що складається з батька, матери і дітей, було осередком правдивої згоди й родинної любови, — де панувалоб здоровля тілесне і душевне, та вкінці виховувалисяб таким способом сильні характери, а тоді і ми моглиб сказати за Наполеоном, що можемо бути спокійні за нашу будучність.

Колиж в наших домашних огнищах, робітничих, фармерських чи інших домах, не звертається уваги на ці так важні прикмети, що їх повинні засвоювати собі молоді характери, то годі говорити про пошанівок і звеличання Дня Батька.

Українське домашне огнище повинно бути розсадником християнської моралі, городом чесноти і колискою своєрідного патріотизму.

Коли отже День Батька має бути чимось змістовним, а не тільки порожньою формою, то треба всім батькам, а також і матерям застановитись над тим, яке домашне огнище вони творять для свойого молодого покоління.

Нехай запитають себе, чи в їхньому домі панувала обопільна любов і пошана; чи підвалиною їхнього життя була всеохоплююча християнська справедливість і правда, та чи їхня хата була раєм, чи пеклом для них самих і для їхніх дітей. **Чи памятали самі і навчили своїх дітей „ким і за що закутий" той український нарід, з якого ми всі походимо. І памятаймо, що наше громадське життя віддзеркалює дуже точно наші привички, набуті в нашім родиннім домі.**

Погляньмо довкруги себе, а побачимо, що сотки нашої молоді, що їх призвичаїв дім до сповнювання обовязків, тепер сповняють їх. І то деб вони не були, чи при американськім війську; чи при воєнній праці, яку вони знайшли поза своїм родинним домом, чи в громадськім життю. Але також знайдемо молодь, що дома була позірно працьовитою, а коли пішла в світ, цілковито згубилась, від нас відірвалась, не маючи глибоко вкорінених прикмет доброго домашнього огнища. Така молодь не приносить нікому, навіть і собі, найменшої користи.

Ось тому День Батька повинен нам всім пригадати про ці наші недомагання, щоб їх завчасу направити. Ті наші домашні огнища, що є зразком для нашого молодого покоління, повинні бути добрим прикладом до гідного наслідування, бо вся наша будучність буде залежати від примірних домашних огнищ, осередком яких являються наші батьки.

Українські Батьки! Упорядкуйте свій Дім, своє домашнє огнище так, щоби воно було тихим і милим пристановищем для родини, щоби воно було родинною святістю під зглядом християнської моралі й науки та нездобутою культурно-народною твердинею.

Домашній Фронт

Вартість Пайкових Точок

Починаючи з 6. червня господині мають віддавати більше червоних купонів за таке мясо як стейк або печеню, чи за найбільш бажані частини волового мяса. Зате менше буде вимагатися за численні роди баранини та телятини.

Третій офіцийний список вартости точок на мясо, товщі, рибу та сир показує збільшення точкової вартости на волове мясо від одної до трьох точок („пойнтів") на фунті.

Точкова вартість, вказана в тому списку, буде важною до 3. липня. І якщо не буде непередбаченої потреби, не буде більше змін протягом того періоду.

Вперше відколи почалося пайкування консервованих продуктів, змінено вартість точок в новому списку тільки на овочеві соки.

Точкова вартість помідорового соку та всіх комбінованих яринових соків, що мають в собі 70 відсотків або більше помідорового соку, зменшена з 4 точок на 2 точки за фунт. Після того зменшення точкова вартість овочевих соків буде на одному рівні з більшістю фруктових соків, включаючи помаранчевий та „ґрейпфрут" соки, рівнож зі сливок і винограду.

На всі інші препаровані продукти Г консервовані і у фляшках овочі, ярини, супи, їжу для дітей, заморожені продукти, суху фасолю, горох та соковицю — вимагається така сама кількість точок як від 2. травня.

Зниження Цін

Для того, щоби втримати кошти життя, ціни на певні харчові продукти знижуються, зменшуються до рівня цін, що були пару місяців тому. Було оголошено про зменшення на яких 7 відсотків цін на картоплю для споживачів та має бути зменшена ціна на масло на яких 10 відсотків. Так само було видано розпорядження про зменшення цін на ріжні роди консервованої риби та солону рибу. Плянується також зменшення цін на мясо і каву.

Споживачі можуть помагати в контролі цін в той спосіб, що мають порівнювати крамничні ціни з тими, які оголошено в їх місцевости та повідомляти про порушення цін крамарем. Червоні та сині пайкові купони, що не були використані, ні в якому разі не треба давати крамареві. Такі купони тільки помагають чорному ринкови. Власник пайкової книжки сам повинен знищити всі невикористані купони при кінці кожного пайкового періоду.

Пригадка про Пайкування

Червоні купони L є дійсними від 6 червня аж до кінця червня.

Купон 13 з Першої Пайкової Книжки важний на 5 фунтів цукру до 15. серпня. На купони 15 і 16 можна дістати по 5 фунтів цукру для консервування продуктів в дома. Вони важні до 31. жовтня. Купон 24 є важним на один фунт кави до кінця червня.

Кава: Купон ч. 24. з Першої Воєнної Пайкової Книжки залишається важним до 30-го червня.

Цукор: Купон ч. 13. з Першої Воєнної Пайкової Книжки важний до 15. серпня. Купони ч. 15. і 16. з тої самої книжки важні кожний на 5 фунтів цукру для домашнього консервування.

Червоні купони: (для мясних продуктів, консервованої риби, деякої оливи та сира). Червоні купони J, K, L, та M лишаються важними до кінця червня. Червоні купони N стають важними від 20. червня.

Сині купони: (для консервованих, заморожених та деяких препарованих харчових продуктів). Сині купони K, L, M, лишаються важними до 7. червня.

Черевики: Купон ч. 18. з Першої Воєнної Пайкової Книжки буде важним від 16. червня до 31. жовтня 1943 року.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

Жінка Досконаліша від Мужчини?

Одна з різниць, які заходять між організмом мужчини і жінки, лежить і в будові уха, саме тої його частини, що виступає назверх, т. зв. ушної мушлі.

Анатомічні порівнавчі досліди виказали, що ушна мушля має різну форму у всяких живих творів. Коли віддалятися від людини до щораз то нижче зорганізованих тварин, то побачимо, що чим нижче у своїм розвою стоїть тварина, тим у неї ушна мушля простіша, непофалдована, а більш рухома. З того видно, що значіння ушної мушлі є інше у людини, ніж у звіряти; в людини вона є радше непотрібна, бо її брак не упосліджує слуху. Коли звіря хоче переконатися, звідкіля походить голос, воно наставляє в тім напрямку свої вуха. Людина того не потребує, боорієнтується в просторі більше при помочі зору і асоціяційних здібностей.

Ушна мушля має різну форму, часто в деяких людей відстає під кутом („клапаті вуха"). Це явище може бути вроджене, однак частіше повстає в перших роках життя наслідком неосторожности матерей у часі, коли дитина лежить сповита в пеленках.

Ушна мушля має в людини форму лійки, а у тварин, щораз то більше від людини віддалених, вона прибирає форму більш рурковату. Отже пофалдування й поморщення ушної мушлі мало би бути доказом вищої організації тварини, бо коли найнижчі, просто збудовані тварини мають ушну мушлю гладку, то чим ближче людини стоїть у своїм розвою звіря, тим більше пофалдована його мушля. Пофалдування і втрата рухомости ушної мушлі повстає тому, що людина може послугуватися й іншими змислами до орієнтації, тому в неї мушля не має того значіння, що у звірят.

Характеристичне, що у жінок є звичайно більше пофалдування ушної мушлі, ніж в мужчин, але свідчити мало би про те, що жінка є пізнішим твором, ніж мужчина, (у тім випадку це згоджувалось би і з Біблією), і стоїть з цього погляду на вищім ступні розвою ніж мужчина, отже вона є справжньою „короною сотворіння".

Ухо мужчини є зате більш подібне до малпячого. Нема сумніву, що Ш. Читачкам буде мило довідатись про такі підхлібні для них висліди анатомічних дослідів над вухом людини, що звучать просто, як комплімент.

Б. Г-й.

Софія Вальницька.

ПРО НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО В ГАЛИЧИНІ

Треба з гордістю сказати, що поневолена під оглядом національним та економічним галицька земля, являється невичерпаним джерелом народніх мистецьких цінностей. Слава про галицькі вишивки, кераміку та різьбарство, гомонить далеко за межами Галичини. Галицька писанка, чи гуцульська тарілка є найбільш бажаним матеріялом для уського музею. Наше народнє мистецтво, підлягаючи щораз то новим найріжнороднішим впливам Сходу та Заходу, вбирало в себе все, що було найкращого, та приноровлюючись до життя витворила зовсім своєрідні форми. Племена, що найшли свій осідок дальше від долинньої полоси, від головного торговельного тракту, що провадив зі Сходу на Захід, заховали у свойому кустарному промислі, найбільш старинні мотиви сягаючі поганських часів. І тому вони для нас найцікавіші. Найбільш багатою у твори народнього мистецтва є Гуцульщина. Причини тут мабуть є двоякі: краса природи впливала побуджуючо на формування естетичних понять гуцулів; та кліматичні умови, що зосереджували їх увагу на протязі довгих зимових місяців, на предметах домашнього господарства. Гуцул, не зважаючи на свою нужду, став вибагливим у своїм одязі наче лорд. Золотом ткана запаска, срібна люлька, прегарні венецькі коралі, що їх привозили з чорноморських кольоній, різьблені порошниці, пояси набивані срібними бляшками, це все найкращий доказ естетичної вибагливости гуцула. Тільки племя, що жило здалека від економічної суєти, могло стільки уваги присвятити кустарному промислові. Погоня за грошем приглушує цей хист.

Досліджуючи поодинокі райони, можемо запримітити цікаве явище: чим краща, плідніша земля, кращі економічні умовини, тим більше убоге народнє мистецтво. Народня ноша багата, та не оригінальна. Яворівщина, де земля погана, піскова, дає дуже цікаві вишивки та їх примінення. Кустарний промисл гарно розвинений.

Ріст техніки та боротьба економічна, у останніх роках не позістали без впливу на наше село. Давня народня ноша, поволи уступає місця міщанському одягові. Нам, що любуємося красою вишивок, гарною керамікою, та павиним пером на капелюсі, не дуже легко погодитися з лихими перкаликами, на їх місці, емальованими горшками, клітчатими „кашкетами" на голові, а особливо важко бачити поніжче гуцульської сорочки та кожушка — штани в полоску, і жовті штильпи! — (ох як важко!) — та проте це зовсім зрозуміле і ми не можемо пропагувати у 20-му віці народньої ноші у давньому її виді, бо це не згідне здухом часу. Годі жадати від селянина, щоби він сьогодні тратив час на виготовлення дорогоцінного одягу, коли фабрики постачають по дешевим цінам матеріялів більш практичних.

Є ще деякі згляди. Народня ноша надто ярко підчеркує клясові ріжниці та витворює у селянина почуття нижчости, що має поганий вплив на його психіку та на розвиток його соціяльної свідомости.

Можна було би пропагувати народню ношу як святочну. Вона мусіла би трохи змодернізуватися, але далаби поле для розвитку народньої естетики.

Певна вдумчивість поможе кожному збирачеві в орієнтації щодо вартости предметів. Коли хто збирає кераміку, хай старається відріжнити начиння уживане справді через нарід, від сецесійних вазочок, призначених для „панів". Тільки це перше вартне. Фабричних виробів уникати, хоча вони наслідувалиб найкраще народнє мистецтво. Вишивки виловлювати передвоєнні. Війна, що розкинула наших селянок по цілому світі, а також численні німецькі взірці, мали дуже поганий вплив на наші вишивки. В гуцульські різьби вкрався теж непожаданий вплив: це пересадні інкрустації. Найбільш цінні, оригінальні, є взори густо різьблені та побивані кораликами. У Карпатах слід звернути увагу на придорожні каплички і хрести дуже гарно іноді різьблені та поліхримовані (розкрашувані). Авторка цієї статті, будучи в Микуличині, бачила у дзвіниці під сходами, між сміттям, дуже гарно різьблений, поліхромований образ, що був напевно призначений на викинення, та заступлений базарною репродукцією. Поняття „цінний" або „мистецьки гарний", не все покривається у людей що не цікавляться мистецтвом, — з поняттям краси. Це може бути примітив, та проте яркий вислів мистецької екстази творця, і длятого гарний та вартісний.

Дуже цікавою ділянкою у народньому мистецтві є забавкарство. Воно зраджує ступінь винахідливости та естетичної культури народу. Хто з нас не згадує з ніжністю, з часів своїх діточих літ, вітраків, когутиків, рухомих рубачів та коників, — які ми діставали від сільських мистців. Це часто багато цікавіше від трафаретних фабричних забавок. Це індивідуальна творчість, що й у дитини розбуджує охоту до виявлення своєї творчости. Дитина, що бачить вітрачок, чи рухому коровку, зроблену при помочі простого ножика, скоріше забереться до такої проби, ніж коли воно бавиться тільки містерними фабричними забавками, яких технічне виконання для неї недоступне.

Дещо з оригінальних кустарних виробів, можна практично та гарно примінити у модерній хатній обстановці; передусім кераміку. Свічник, збанок, миска все пригодяться але треба урядити на це окремий кутик в кімнаті. Народні вишивки можна примінювати до модерного одягу.

Медична Військова Служба

В часі наступу Української Галицької Армії на Київ, в липні 1919 р., наша частина прийшла на постій до містечка Корнін. Батерії розмістилися по дільницях, а дижурний старшина полку подав звіт, що похід пройшов без боїв, тільки „чотирьох гармашів 10. Гарматнього Полку захоріло" на якусь невідому недугу. Хорих на горячку поклали в шкільному будинку, а бригадний лікар дав лаконічну відповідь: **„плямистий тиф".**

В цю хвилину ми зрозуміли, що в ряди нашої армії закрався ворог, який безмилосердно її здесяткує. Не було спромоги відставити цю військову частину в запілля та перевести дезинфекцію, бо не було резервових частин на фронті. Навіть не було шпиталів, кудиб відставити хворих гармашів. Наслідки були такі, що протягом наступних трьох місяців, Галицька Армія конала в судорогах тифу.

Не був це перший раз, що недуги знищили армію. Кожна війна, до американської горожанської війни включно, мала більше жертв від недуг, ніж убитих в боях. Статистика виказує, що в часі наполеонських війн (1792-1815) з чотирьох і пів міліона учасників, згинуло в боях 150 тисяч, а від ран і недуг померло в шпиталях або й на полі бою два з половиною міліона вояків. Подібні втрати від хворіб були й в кримській війні (1854-55) та в часі американської горожанської війни. Військові лікарі, в тих часах, були „різниками", бо до переведення операції не мали звичайних тепер середників. По ампутації ноги чи руки вояки вмирали або з упливу крови, або з ґанґрени. Зворот на краще прийшов щойно в часі американської горожанської війни, коли медичний директор армії над Потомаком Й. Леттерман зорганізував медичний відділ так успішно, що протягом 24 годин можна було вивезти з поля бою 10 тисяч ранених. Цей досвід Леттермана використали німці й вже в французько-німецькій війні їх армія не виказує великих втрат від недуг.

В сучасній війні найкращу лікарську опіку мають наші вояки.

Смертність від ран знизилась майже на 95% а нові ліки (сулфа), які кожний жовнір мусить носити при собі, здержують уплив крови та хоронять від закаження навіть 48 годин. За той час, як виказує дотеперішна боєва практика, американський ранений жовнір вже далеко поза боєвою лінією, в шпиталі, а коли було потрібно то й переведено операцію після найновіших вимог медицини найкращими фахівцями.

Медичний персонал є так вишколений, що на випадок негайної потреби навіть звичайний медичний жовнір може перевести ампутацію ноги. Ранених перевозять на ношах, амбулянсах, літаках та спеціяльно приспособлених кораблях. Великі шпиталі в Злучених Державах займаються відтак закінченням праці, щоби вояк набрав сили та міг вернути назад в ряди армії.

Порівнюючи теперішні медичні успіхи з успіхами та медичною організацією армій останньої світової війни, можна сказати, що тепер медична наука дійсно творить „чуда".

Ґ.

ТОРПЕДОВАНИЙ КОРАБЕЛЬ НЕ ПОТОНУВ І ДОЇХАВ ДО ПОРТУ.

НЮ ЙОРК. — На річних зборах корпорації Тода для будівлі кораблів оповідав її президент про те, як один товаровий корабель, поцілений двома ворожими торпедами й покинутий уже залогою як безнадійний розбиток, не потонув, але вдержався на воді, хоча море заливало його верхній чердак. Бачучи це, моряки вернулися опісля на корабель і добилися з ним до порту та віддали його до доків на направу.

ТАРЗАН, ч. 787. Сльози за Тарзана.

Як Тарзанови не вдалося зва рази перебороти хвилі води, що валила в субмарину, він перестав далі пробувати.

Тепер, він стояв нерухомо, а вода підносилася щораз вище. Невже Тарзан здався?

З кружляка моряки побачили на поверхні оливу з субмарини. „Тут їй кінець!" вони сказали радісно.

Але очи приятелів Тарзана заблестіли слізми. Їх великий оборонець пропав.